

Kohtuasi C-355/22

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

1. juuni 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (Ida-Flandria esimese astme kohtu Genti kohtumaja, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. mai 2022

Kaebaja:

BV Osteopathie Van Hauwermeiren

Vastustaja:

Belgische Staat

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasi puudutab keeldumist tagastada käibemaks, mis on osteopaatide osutatavatelt teenustelt sisse nõutud riigisisese õigusnormi alusel, mis on vahepeal osaliselt tühistatud, kuna see on tunnistatud liidu õigusega vastuolus olevaks.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kas liikmesriigi kohus võib omal algatusel ja ilma eelotsusetaotlust esitamata säilitada mineviku suhtes sellise riigisisese õigusnormi mõju, mille kohaselt ei ole osteopaatide osutatavad teenused käibemaksust vabastatud ja mille see kohus osaliselt tühistas, kuna see oli vastuolus liidu õigusega.

ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

I Kas Euroopa Kohtu 8. aprilli 1976. aasta otsust Defrenne vs. SABENA (43/75) tuleb tõlgendada nii, et see annab liikmesriigi kohtule autonoomse pädevuse säilitada mineviku suhtes omal algatusel ja ilma ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotlust esitamata puhtalt riigisisese õigusnormi alusel mõju, mis on meditsiini- ja parameditsiiniteenuste käibemaksuvabastust käsitlevatel riigisisestel õigusnormidel, mille see kohus (pärast seda, kui ta oli esitanud Euroopa Kohtule samas kohtuasjas ELTL artikli 267 alusel kolm eelotsusetaotlust, millele Euroopa Kohus vastas 27. juuni 2019. aasta otsuses C-597/17) tunnistab liidu õigusega vastuolus olevaks ja osaliselt tühistab, kusjuures ta säilitab nende õigusnormide mõju mineviku suhtes ja jätab maksukohustuslase sel viisil täielikult ilma õigusest saada tagasi liidu õigust rikkudes sisse nõutud käibemaks?

II Kas liikmesriigi kohtul on õigus iseseisvalt ja ilma ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotlust esitamata säilitada käibemaksudirektiiviga vastuolus olevaks tunnistatud riigisisese sätte mõju mineviku suhtes, põhjendades seda üldise viitega „kõigi avalik-õiguslike ja eraõiguslike huvidega seotud õiguskindluse siduvatele kaalutlustele“ ning väidetavale „sisulisele võimatusele tagantjärele tagastada alusetult kogutud käibemaksu maksukohustuslase tehtud tarnete või osutatud teenuste saajatele või nõuda neilt käibemaksu tagantjärele tasumist selle ebaseadusliku sissenõudmata jätmise korral, eelkõige juhul, kui tegemist on suure hulga täpsemalt tuvastamata isikutega või kui maksukohustuslastel puudub raamatupidamissüsteem, mis võimaldaks neil asjaomaseid kaubatarneid või teenuseid ja nende väärtust tagantjärele kindlaks teha“, kui maksukohustuslasele ei antud isegi võimalust tõendada, et see ei ole „sisuliselt võimatu“?

Viidatud liidu ja riigisised õigusnormid

Liidu õigus: Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 132 lõike 1 punkt c

Belgia õigus: Käibemaksuseadustik (Wetboek van de btw), artiklid 2, 4, 26, 28, 44, artikli 70 § 1bis ja artikli 91 § 1

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kõigepealt valitses ebaselgus küsimuses, kas osteopaatide osutatavad teenused on käibemaksust vabastatud või mitte. Seetõttu arvas kaebaja nende teenuste eest käibemaksu maha ja tegi maksuhaldurile ettepaneku katkestada käibemaksu tagastamise nõude aegumistähtaeg korrigeeritud käibedeklaratsiooni lisamise teel, kuid maksuhaldur keeldus seda tegemast.
- 2 Grondwettelijk Hof (Belgia konstitutsioonikohus) tühistas 5. detsembri 2019. aasta otsusega nr 194/2019 osaliselt käibemaksuseadustiku artikli 44 teatud sätted nende vastuolu tõttu liidu õigusega, mille tagajärjel on osteopaatide

osutatavad teenused käibemaksust vabastatud, tingimusel et asjaomastel teenuseosutajatel on nõutav kvalifikatsioon, et tagada piisavalt kvaliteetse meditsiinilise abi andmine, mida saab pidada sarnaseks meditsiinilise abiga, mida osutavad asjaomase liikmesriigi õigusaktidega reguleeritud meditsiini- või parameditsiini kutseala esindajad.

- 3 Siiski säilitas Grondwettelijk Hof (Belgia konstitutsioonikohus) tühistatud sätete tagajärjed enne 1. oktoobrit 2019 tehtud maksustatavate tehingute suhtes. Grondwettelijk Hof (Belgia konstitutsioonikohus) põhjendas oma otsuse tagasiulatuva kohaldamise piiramist kõigi avalik-õiguslike ja eraõiguslike huvidega seotud õiguskindluse siduvate kaalutlustega, eelkõige sisulise võimatusega tagantjärele tagastada alusetult kogutud käibemaksu maksukohustuslase tehtud tarnete või osutatud teenuste saajatele või nõuda neilt käibemaksu tagantjärele tasumist selle ebaseadusliku sissenõudmata jätmise korral, eelkõige juhul, kui tegemist on suure hulga täpsemalt tuvastamata isikutega või kui maksukohustuslastel puudub raamatupidamissüsteem, mis võimaldaks neil asjaomaseid kaubatarbeid või teenuseid ja nende väärtust tagantjärele kindlaks teha. Sellega seoses viitas Grondwettelijk Hof (Belgia konstitutsioonikohus) Euroopa Kohtu 8. aprilli 1976. aasta otsusele *Defrenne vs. SABENA*, punkt 74.
- 4 Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) eespool viidatud otsuse põhjal asus maksuhaldur seisukohale, et kaebajal ei ole õigust käibemaksu tagastamisele 1. oktoobrile 2019 eelnenud ajavahemiku eest.
- 5 Kaebaja vaidles sellele maksule siiski endiselt vastu ja nõudis enne 1. oktoobrit 2019 tasutud käibemaksu tagastamist. Nii korrigeeris ta oma 2020. aasta teise kvartali kohta käivat käibedeklaratsiooni 45 335,81 suuruse summa võrra enda kasuks.
- 6 Seejärel määras maksuhaldur trahvi 10% sellest summast, mida ta käsitas käibemaksukohustusena, kusjuures rahatrahv ümardati 4530 euron.
- 7 Pärast seda, kui maksuhaldur oli jätnud trahvist vabastamise või trahvi vähendamise taotluse rahuldamata, esitas kaebaja eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, milles ta palub tuvastada, et eespool nimetatud summat ja trahvi koos intressidega ei tule maksta.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 8 Kaebaja leiab, et 5. detsembri 2019. aasta otsuse nr 194/2019 tagasiulatuva jõu piiramine Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) poolt on vastuolus liidu õiguses sätestatud tõhususe põhimõttega, kuna see tähendab, et mineviku suhtes säilitatakse selline riigisisene õigusnorm, mis võib olla vastuolus direktiivi 2006/112 artikli 132 lõike 1 punktiga c.
- 9 Kaebaja arvates on see otsus ilmselgelt vastuolus ka Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga, mis käsitleb õigust nõuda liidu õiguse vastaselt sisse

nõutud maksude või kaudsete maksude tagasimaksmist; Euroopa Kohtu ainupädevusega piirata tagasiulatuvat mõju ja Euroopa Kohtu välja töötatud kriteeriumidega, mis peavad olema täidetud selleks, et tagasimaksmisest saaks keelduda vaid väga erandlikel juhtudel, kusjuures asi tuleb igal juhul saata Euroopa Kohtusse ja asjaomane liikmesriik peab tõendama, et Euroopa Kohtu välja töötatud kriteeriumid, muu hulgas seoses väidetava alusetu rikastumisega, on täidetud.

- 10 Sellest tulenevalt palub kaebaja eelotsusetaotluse esitanud kohtul jätta Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) 5. detsembri 2019. aasta otsus kohaldamata.
- 11 Vastustaja tugineb tasutud käibemaksu tagastamisest keeldumisel sisuliselt Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) eespool viidatud otsusele.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab eelotsusetaotlust sellega, et ta ei ole kindel, kas tal on õigus jätta Grondwettelijk Hofi (Belgia konstitutsioonikohus) 5. detsembri 2019. aasta otsus nr 194/2019 kohaldamata.